

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра географії України

Затверджено

На засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2022_р.)

Завідувач кафедри проф. Лозинський Р. М.

Силабус з навчальної дисципліни
«Політична географія і геополітика України з дидактикою»,
що викладається в межах ОПП Середня освіта (Географія)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)

Назва курсу	Політична географія і геополітика України з дидактикою
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка 41, 79005, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	географічний факультет, кафедра географії України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Дністрянський М. С., д.г.н.,
Контактна інформація викладачів	m_dnister@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Четвер: 16:00 – 18. 00(вул. Дорошенка,41, каб. 106) Також проводяться он-лайн консультації через TIMS, Skype або подібні ресурси. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/education-geography
Інформація про курс	Курс за вибором, який забезпечує спеціальні знання та вміння з географії України.
Коротка анотація курсу	Курс «Політична географія і геополітика України з дидактикою» зорієнтований на формування в студентів-географів системи знань щодо геополітичного положення України, аналіз проблем відновлення суверенітету на всій державній території та проведення адміністративно-територіальної реформи, а також вивчення цих тем в середній школі. Важливою складовою курсу є дослідження географії електорально-політичної активності громадян України, аналіз регіональних етнополітичних проблем, обґрунтування основних напрямів державної політики щодо зміцнення геополітичного становища України в сучасному світі. В процесі навчання значна увага приділяється формуванню в студентів-географів навиків самостійного політико-географічного аналізу.
Мета та завдання курсу	Метою курсу «Політична географія і геополітика України з дидактикою» є всебічне ознайомлення студентів з особливостями територіальної організації політичної сфери України та геополітичних взаємин України з іншими державами.. Завданням навчального курсу «Політична географія України...» є: - формування в студентів-географів цілісної системи знань щодо державної території і кордонів України, особливостей її державно-територіального устрою, етнополітичної структури, географії виборів, висвітлення цієї проблематики в середній школі - аналіз геополітичних проблем України - підготовка студентів до проведення самостійних політико-географічних та геополітичних досліджень, аналізу геополітичного становища України в світі.
Література для вивчення дисципліни	Базова. 1. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с.

	<p>2. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.</p> <p>3. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.</p> <p>4. Дністрянський М. С. Загострення геополітичних взаємин в період постмодерну та становище України. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2021. 156 с.</p> <p>5. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К., 2007. 256 с.</p> <p>6. Склярська О. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях : монографія / Оксана Склярська. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. 242 с.</p> <p>7. Склярська О. І. Реформування адміністративно-територіального устрою України: суспільно-географічні дослідження проблематики / Сучасні напрямки розвитку географії України: монографія. Львів, 2022. С. 212–226.</p> <p>8. M Dnistrianskyi, G Kopachinska, N Dnistrianska. Modern conflicts regarding the political status of territories: typological differences, features of spread and prospects for resolution. // Bulletin of Geography. Socio-economic Series, 113-123.</p> <p>Допоміжна.</p> <p>1. Дністрянський М. С. Суспільно-географічна аналітика та геополітична публіцистика. (вибрані авторські дописи у мережі Facebook). Монографія. Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2022. 169 с.</p> <p>2. Дністрянський М. С. Регіональний розвиток сучасної України: нові виклики й пріоритети // Limes, 2019. Випуск VI. С. 11 – 77.</p> <p>3. Дністрянський М. Етногеографічна безпідставність та деструктивна геополітична спрямованість антиукраїнського проекту політичного русинства // Наук. записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. 2022. № 1. С. 95-102</p> <p>4. Дністрянський М. С. Сучасні імперативи геополітики України: від активного протистояння зовнішнім та внутрішнім загрозам до виконання важливих міжнародних місій // Сучасні напрямки розвитку географії України. Монографія. Львів, 2022. С. 195-212.</p> <p>5. Склярська О. І. Реформа адміністративно-територіального устрою України в контексті впливу на статус і функції поселень / Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія Географія. – 2021. – Вип. 1 (50). – С. 57–64.</p>
Тривалість курсу	1 семестр
Обсяг курсу	<p>Очне навчання: Усього 120 год. Аудиторних занять 60 (з них 30 год. лекцій, 30 год. семінарських/практичних занять) та 60 год. самостійної роботи.</p> <p>Заочне навчання: 12 год. лекцій, 4 год. практично-семінарських занять</p>
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення цього курсу студенти повинні знати: методологічні основи українознавчого політико-географічного аналізу; історію політико-географічних досліджень в Україні; особливості формування та суспільно-географічні параметри державної території та кордонів України; суспільно-географічні особливості столиці та адміністративно-територіального устрою України; параметри територіальної етнополітичної структури України; особливості впливу географії релігій на політико-географічну ситуацію; особливості географії впливу політичних партій; електорально-географічні тенденції; проблеми зміцнення міжнародно-геополітичного становища України.</p> <p>вміти: проводити реферування наукової політико-географічної й геополітичної літератури; здійснювати пошук статистичної та довідкової інформації для оцінки політико-географічних процесів в Україні; робити самостійний регіональний аналіз проблем функціонування адміністративно-територіального устрою та зовнішньо геополітичних проблем України.</p>
Ключові слова	Політична географія, державна територія, адміністративно-територіальна реформа, регіональні етнополітичні процеси, регіональна політика,

	геополітика, геополітичне положення
Формат курсу	Очний, заочний
Форми роботи	Проведення лекцій, семінарських занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Подано в таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з «Основ географічного українознавства», «Фізичної географії України», «Географії населення»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Дискусія, індивідуальні заняття, самостійна робота, проблемні бесіди, творче індивідуальне завдання тощо
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальнодоступне програмне забезпечення, доступ до Інтернету, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: поточна успішність 50 балів, індивідуальне завдання, залік – 50 балів.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Академічна доброчесність: Роботи студентів є їх оригінальними дослідженнями та міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі заняття курсу.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>
Питання до заліку	<p>Держава як основний об'єкт політичної географії. Завдання політико-географічних та геополітичних досліджень в Україні на сучасному етапі. Становлення української політико-географічної думки до початку ХХ ст. Політико-географічна та геополітична спадщина С. Рудницького, В. Кубійовича та Ю. Липи. Джерела, методологія та методи політико-географічних й геополітичних досліджень України. Структурно-територіальна організація держав та її функціональне значення. Становлення державності, державної території та кордонів України у часи української революції 1917–1920 рр. та у міжвоєнний період (1920–1939 рр.). Характерні риси геополітичного потенціалу сучасної державної території України. Тип, розміщення та функції сучасних державних кордонів України. Конституційні основи державно-територіального устрою України. Політико-географічні аспекти функціонування столиці та вищих органів державної влади України. Етнодемографічні параметри сучасної України та їхнє політичне значення. Географічні проблеми культурної єдності та політичної</p>

	консолідації української етнічної нації. Географія та громадсько-політична активність етнонаціональних меншин в Україні. Регіональні етнополітичні проблеми України. Релігійні відносини як чинник структуризації політичного простору України. Географія впливу політичних партій за результатами парламентських виборів. Утвердження України в системі міжнародних відносин. Глобальні та загальноєвропейські політичні процеси і геополітика України.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу (очне навчання)

№	Тема	Форма діяльності	Основна література.	Кількість, год
1	Держава як основний об'єкт політичної географії. Предмет й завдання політичної географії й геополітики України.	Лекція	1. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К., 2007. 256 с.	2
	Предмет політичної географії і геополітики: порівняльні аспекти.	Семинарське заняття	2. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.	2
	Як вивчають політичну географію в різних державах світу.	Самостійна робота		2
2	Огляд історії політико-географічних й геополітичних досліджень в Україні.	Лекція	1. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.	2
	Політико-географічні й геополітичні ідеї М. Драгоманова, С. Рудницького, Ю. Липи	Семинарське заняття	2. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.	2
	Геополітичні погляди українських державно-політичних діячів	Самостійна робота		6
3	Україна в зарубіжних геополітичних концепціях.	Лекція	1. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.	2
	Українська проблематика в сучасних зарубіжних геополітичних доктринах	Семинарське заняття	2. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.	2
	Українська проблематика в працях Р. Челлена, Г. Сетон-Вотсона, Ф. Науманна	Самостійна робота	2. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.	4
4	Методологічні і методичні основи політико-географічного й геополітичного	Лекція	1. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені	2

	аналізу держав. Понятійно-термінологічний апарат та методологічні основи політичної географії та геополітики	Само- стійна робота	Івана Франка, 2014. 348 с. 2. Дністрянский М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с. 4	6
5	Українська державність, державна територія, кордони: історична ретроспектива Українська етнічна територія і формування державних кордонів України впродовж ХХ ст. Передумови входження до складу УРСР Кримської області.	Лекція Семинар -ське заняття Само- стійна робота	1. Дністрянский М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с. 2. Склярська О. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях : монографія / Оксана Склярська. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. 242 с.	2 2 4
6	Проблеми і перспективи відновлення територіально-політичної цілісності України Вивчення територіально-політичної проблематики України в середній школі Окупація Росією Криму та частини Донеччини як перший етап російської агресії.	Лекція Семинар ське заняття Само- стійна робота	1. Дністрянский М. С. Загострення геополітичних взаємин в період постмодерну та становище України. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2021. 156 с. 2. M Dnistrianskyi, G Kopachinska, N Dnistrianska. Modern conflicts regarding the political status of territories: typological differences, features of spread and prospects for resolution. // Bulletin of Geography. Socio-economic Series, 113-123.	2 2 2 4
7	Державно-територіальний устрій України. Столиця та вищі органи державної влади України: суспільно-географічні проблеми функціонування Історико-географічні особливості адміністративно-територіальних змін на території України.	Лекція Семинар -ське заняття Само- стійна робота	1. Дністрянский М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с. 3. Дністрянский М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с. 2. Склярська О. І. Сільське розселення як чинник адміністративно-територіальних змін (на прикладі Закарпатської і Чернівецької областей) // Людина і довкілля. Проблеми неоекології. 2023. С. 20-28.	2 2 6
8	Геополітичні аспекти адміністративно-територіальної реформи в Україні Вплив реформи АТУ на суспільно-географічну й територіально-політичну ситуацію в Україні Зарубіжний досвід реформування АТУ	Лекція Семинар -ське заняття Само- стійна робота	1. Дністрянский М. С. Загострення геополітичних взаємин в період постмодерну та становище України. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2021. 156 с. 2. Склярська О. І. Реформа адміністративно-територіального устрою України в контексті впливу на статус і функції поселень / Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира	2 2 4

			Гнатюка. Серія Географія. – 2021. – Вип. 1 (50). – С. 57–64.	
9	Територіально-етнополітичні проблеми України в історичній ретроспективі Етнодемографічні зміни в Україні впродовж ХХ ст та їхнє політичне значення Вплив територіально-політичного чинника на зміни етнічного складу населення України	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	1. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с. 2. Склярська О. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях : монографія / Оксана Склярська. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. 242 с.	2 2 6
10	Сучасна територіально-етнополітична структура українського суспільства Етнічний склад населення, державна політика й мовно-політичні проблеми України Політичне русинство як сепаратистський проєкт.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	1. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с 2. Дністрянський М. Етногеографічна безпідставність та деструктивна геополітична спрямованість антиукраїнського проєкту політичного русинства // Наук. записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. 2022. № 1. С. 95-102	2 2 4 4
11	Політико-географічне значення міжрелігійних і міжконфесійних відносин в Україні. Географія релігій і конфесій в Україні та її політичне значення	Лекція Семінарське заняття	Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с.	2 2
12	Географія політичних партій в Україні. Історично-географічні передумови формування партійно-політичної системи України	Лекція Семінарське заняття	Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.	2 2
13	Географія виборів Президента України Зарубіжний досвід виборів президента держави.	Лекція Самостійна робота	Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.	1 4
14	Географія виборів до Верховної Ради України Географія виборів Президента та Верховної Ради України	Лекція Семінарське заняття	1. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с. 2. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені	1 2

	Зарубіжний досвід парламентських виборів	Самостійна робота	Івана Франка, 2014. 348 с.	4
15	Внутрішня геополітика як засіб оптимізації територіально-політичної системи України.	Лекція	Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с.	2
	Вирішення гео економічних проблем як стратегічний напрям внутрішньої геополітики України	Семинарське заняття	Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с	2
	Демографічна ситуація в Україні як геополітична проблема.	Самостійна робота	Склярська О. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях : монографія / Оксана Склярська. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. 242 с.	4
16	Зовнішня геополітика України в контексті світових територіально-політичних процесів.	Лекція	1. Дністрянський М. С. Загострення геополітичних взаємин у період постмодерну та становище України. Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 156 с.	2
	Україна в системі сучасних міжнародних відносин	Семинарське заняття	2. Дністрянський М. С. Сучасні імперативи геополітики України: від активного протистояння зовнішнім та внутрішнім загрозам до виконання важливих міжнародних місій // Сучасні напрямки розвитку географії України. Монографія. Львів, 2022. С. 195-212.	2
	Участь України в діяльності міжнародних організацій		3. M Dnistrianskyi, G Kopachinska, N Dnistrianska. Modern conflicts regarding the political status of territories: typological differences, features of spread and prospects for resolution. // Bulletin of Geography. Socio-economic Series, 113-123.	4
	Всього			120

Схема курсу (заочне навчання)

	Тема	Форма діяльності	Основна література	Кількість годин
1	Держава як основний об'єкт політичної географії. Предмет й завдання політичної географії й геополітики України. Огляд історії політико-географічних й геополітичних досліджень в Україні. Політико-географічні й геополітичні ідеї М. Драгоманова, С. Рудницького, Ю. Липи	Лекція Семинарське заняття	1. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К., 2007. 256 с. 2. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с. 3. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.	2

2	Державно-територіальний устрій України	Лекція	1. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с. 2. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.
3	Територіально-етнополітичні й релігійно-проблеми України Прояви етнічного й релігійного сепаратизму як загроза територіально-політичній цілісності України	Лекція Семінарське заняття	1. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2010. 344 с 2. Дністрянський М. С. Етногеографічна безпідставність та деструктивна геополітична спрямованість антиукраїнського проекту політичного русинства // Наук. записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. 2022. № 1. С. 95-102
4	Географія виборів в Україні		1. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с. 2. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с.
5	Внутрішня геополітика як засіб оптимізації територіально-політичної системи України.	Лекція	1. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 348 с. 2. Дністрянський М. С. Геополітика. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2011. 436 с 3. Склярська О. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях : монографія / Оксана Склярська. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. 242 с.
6	Зовнішня геополітика України в контексті світових територіально-політичних процесів.	Лекція	1. Дністрянський М. С. Загострення геополітичних взаємин у період постмодерну та становище України. Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 156 с. 2. Дністрянський М. С. Сучасні імперативи геополітики України: від активного протистояння зовнішнім та внутрішнім

			<p>загрозам до виконання важливих міжнародних місій // Сучасні напрямки розвитку географії України. Монографія. Львів, 2022. С. 195-212.</p> <p>3. M Dnistrianskyi, G Kopachinska, N Dnistrianska. Modern conflicts regarding the political status of territories: typological differences, features of spread and prospects for resolution. // Bulletin of Geography. Socio-economic Series, 113-123.</p>	
--	--	--	--	--